

ВР — 54,4%, СР — 28,9%, НР — 16,7%. У КГ на ВР кількість старших підлітків зменшилася на 5,4%, на НР — на 0,7%, а на СР зросла на 2,8%. За поведінковим критерієм у ЕГ «до» експерименту: ВР — 34,3%, СР — 42,2%, НР — 23,5%; «після» — 51,8% (ВР), 45,6% (СР), 2,6% (НР). У КГ після експерименту відбулися зрушення до підвищення, проте незначні.

За останнім показником соціальної активності отримані такі результати. За ціннісним критерієм у ЕГ «до» експерименту: 31,5% (ВР), 48,2% (СР), 20,3% (НР); «після» — 43,7% (ВР), 44,2% (СР), 12,1% (НР). За поведінковим критерієм «до» експерименту: 20,8% (ВР), 31,5% (СР), 47,7% (НР); «після» — 38,9% (ВР), 39,6% (СР), 21,5% (НР). У КГ як «до», так і «після» експерименту значних змін не сталося.

Таким чином, зважаючи на проведену соціально-педагогічну діяльність по впровадженню розробленої Програми, ми отримали непогані результати порівняно з контрольною групою, про що свідчать дані в експериментальній групі. Перспективами подальших досліджень є перевірка ефективності програми математичними методами для підтвердження результатів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лисенко Ю. О. *Соціально-педагогічна програма просоціального розвитку старших підлітків як представників молодіжної субкультури засобами сучасної естрадної музики* / Ю. О. Лисенко // Вісн. Харк. держ. акад. культури: зб. наук. пр. — Х., 2009. — Вип. 27. — С. 242–250.
2. Фалькович Т. А. *Подростки XXI века. Психолого-педагогическая работа в кризисных ситуациях: 8–11 классы* / Фалькович Т. А., Толстоухова Н. С., Высоцкая Н. В. — М.: ВАКО, 2008. — 256 с. — (Педагогика. Психология. Управление).

Надійшла до редколегії 17.12.2009 р.

УДК 027.7:37.018.4(477)

I. I. МАКЕЄВА

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПІВРОБІТНИКІВ БІБЛІОТЕК ВНЗ УКРАЇНИ

Розкриваються відмітні ознаки й переваги дистанційного навчання, методи та форми, а також його практична цінність для бібліотечних фахівців.

Ключові слова: дистанційна освіта, методи та форми навчання, співробітники університетських бібліотек, підвищення кваліфікації.

Раскрываются отличительные черты и достоинства дистанционного обучения, методы и формы, а также его практическая ценность для библиотечных специалистов.

Ключевые слова: *дистанционное образование, методы и формы обучения, сотрудники университетских библиотек, повышение квалификации.*

The distinctive features and advantages, methods and forms and, also, the practical value of remote learning for librarians living in remote regions are described.

Key words: *remote education, methods and forms of the education, employees of the university's libraries, increase of the qualification.*

Сучасне інформаційне суспільство, що швидко змінюється та висуває жорсткі вимоги до професійного рівня і часу перенавантаження працівників бібліотек вищих навчальних закладів України, потребує зміни пріоритетів у навчанні.

Об'єктивною основою для радикальних інновацій у системі підвищення кваліфікації співробітників бібліотек ВНЗ України є розвиток освітніх інформаційних технологій на базі сучасних систем мультимедіа і телекомунікацій, серед переваг яких — індивідуальні темпи навчання та максимальне врахування індивідуальних особливостей слухачів, що має важливе значення для слухачів різного віку з неоднаковим рівнем знань.

Основою дистанційного навчання є навчання, тобто самостійна пізнавальна діяльність. Учень не тільки здобуває певні знання, але й учиться самостійно їх здобувати, працювати з інформацією, мислити системно, оцінювати ситуацію, формулювати висновки і прогнози.

Про «дистанційність» можна говорити в тому разі, коли вчителя й учня розділяє відстань. На відміну від різних форм заочного навчання, дистанційне навчання забезпечує інтерактивність — ефективний оперативний зворотний зв'язок з викладачем, а також можливість спілкування з партнерами.

Дистанційні технології дозволяють розширити можливості очної освіти, збільшивши взаємну доступність віддалених учасників навчання та тренерів, а також масивів навчальної інформації. Досвід сучасного дистанційного навчання показує його величезні переваги, які обов'язково мають використовувати працівники бібліотечно-інформаційної галузі для власного професійного розвитку і зростання.

Так, ще в березні 1990 р. Європейська Комісія прийняла робочий документ «Дистанційне навчання і професійна підготовка», в якому наголошувалося, що освіта «особливо цікава з погляду рентабельності освіти. Високоякісні освітні технології повинні розроблятися в центрі, а потім поширюватися на місцях» [3].

З метою забезпечення сприятливих умов для дистанційної освіти в 1994 р. Європейська Комісія створила програму «Леонардо да Вінчі» з початковим кошторисом у 4,1 млрд франків. Ця програма покликана розвинути систему «безперервної освіти протягом усього життя». Наступна програма «Сократ» з кошторисом 5,64 млрд франків ставила метою «додати європейський масштаб здобуття знань удома». У Великобританії проект TILT (Teaching with independent Learning Technologies) з кошторисом у 8,9 млрд франків спрямований на створення широкої мережі недержавного дистанційного навчання [3].

Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена Постановою МОН України від 20.12.2000 р., передбачає, що дистанційна освіта — це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, яка реалізується за технологіями дистанційного навчання. При цьому дистанційне навчання — це індивідуалізований процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання в спеціалізованому середовищі, що створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [4].

Уперше в Україні Інститут післядипломної освіти ДАКККіМ у жовтні 2008 р. запровадив дистанційне навчання з метою підвищення кваліфікації бібліотекарів. Учасниками дистанційного навчання були бібліотекарі обласних бібліотек десяти регіонів України [5].

Функцію дистанційної освіти виконує сайт, який супроводжує відділ наукового аналізу та розвитку бібліотечної справи Національної парламентської бібліотеки. У системі дистанційної освіти можуть використовуватися такі технології або їхні сполучення.

- Case-технологія. Курс презентується у формі книжкового навчально-практичного посібника, що містить цілісний опис предмета і необхідну кількість контрольних завдань для самоперевірки. Курс може доповнюватися аудіо- та відеокасетами, що містять додатковий навчальний матеріал.
- CD-ROM-технологія. Курс у формі CD-диска з мультимедійним інтерактивним продуктом. Підлягає вивченню за допомогою комп'ютера вдома або на робочому місці. Іноді розглядається як різновид case-технології.
- Мережева технологія. Курс вивчається за допомогою мережевого звертання до навчального сервера освітньої установи. Мережеві технології використовують в основному електронні навчальні засоби, а взаємодія з викладачем здійснюється через телекомунікації.
- Інтернет-технологія. Нині найпопулярнішим видом асинхронних комунікацій є глобальні телекомунікаційні комп'ютерні мережі. Цілком очевидна користь застосування міжнародних і національних мереж типу Internet, Binet, EUNet [2].

Найскладнішою з перелічених мереж є Internet. Практично всі навчальні заклади в розвинених країнах і країнах, що розвиваються, мають доступ до цієї мережі. Internet дозволяє асинхронно передавати електронну пошту від одного користувача до іншого, мати доступ до величезної кількості різноманітних телеконференцій, організувати свої телеконференції, мати доступ до архівів, зокрема і до навчальних матеріалів як в асинхронному, так і в оперативному режимах, до різних баз даних.

У складі комплексу методичного забезпечення дистанційного навчання основне місце належить електронним підручникам і навчальним посібникам. Основою розробки електронних підручників для дистанційного навчання є модульний принцип. Кожен окремий курс надає цілісне уявлення про певну предметну галузь. Це дозволяє з набору незалежних курсів-модулів формувати навчальну програму, що відповідає індивідуальним або груповим потребам.

Крім електронних підручників, до основних комп'ютерних навчальних програм належать наступні.

Автоматизована навчальна система — програмний пакет, що забезпечує можливість самостійно опанувати навчальний курс або його великий розділ. Він поєднує властивості звичайного підручника, довідника, задачника, лабораторного практикуму й експерта засвоєної інформації.

Тренажери слугують для відпрацювання і закріплення практичних навичок при вирішенні задач. Вони забезпечують отримання інформації з теорії і прийомів рішення задач, тренування на різних рівнях самостійності, контроль і самоконтроль.

Контролюючі програми — програмні засоби, призначені для перевірки (оцінки) якості знань. КП повинна надати можливість уведення відповіді у формі, максимально наближеній до загальноприйнятої, забезпечувати фіксацію результатів контролю, збір, роздрукування і статистичний аналіз.

Довідкові системи. Програми цього класу призначені для збереження та надання слухачам різноманітної навчальної інформації довідкового змісту.

Комп'ютерні ситуаційні ділові ігри. Комп'ютерні навчальні ігри істотно збагачують навчальний процес і дозволяють реалізовувати нові підходи до навчання. При цьому сам процес стає більш продуктивним і менш стомлюючим. Гру можна визначити як деяку модель дійсності, що відтворює певну життєву ситуацію.

У створенні електронних підручників та інших комп'ютерних програм широко застосовуються новітні засоби передачі навчальної інформації. Серед них особливо необхідно б виділити технології Мультимедіа (*Multi-media*), гіпертекстові технології і віртуальну реальність.

Технологія Мультимедіа — це сукупність прийомів, методів, способів виготовлення, обробки, збереження, передачі аудіовізуальної інформації, основаних на використанні технології компакт-диска CD-ROM (contrast

disk read only memory) — CD-audio, CD-video, CD+G, CD-information, CD-phone, CD-TV, LV (Laser Vision) [1].

Мультимедіа — операційне середовище, основане на використанні технології компакт-диска, дозволяє інтегрувати аудіовізуальну інформацію (відеофільм, текст, графіка, анімація, слайди, музика), використовуючи при цьому можливості інтерактивного діалогу. Використання технології Мультимедіа дозволяє реалізувати інтенсивні форми і методи навчання, підвищити мотивацію навчання завдяки застосуванню сучасних засобів обробки аудіовізуальної інформації, підвищенню рівня емоційного сприйняття інформації, формуванню вмінь реалізовувати різноманітні форми самостійної діяльності з обробки інформації.

Дуже важливою для дистанційного навчання є можливість використання гіпертекстових систем. *Гіпертекст*, тобто система перехресних посилань, надає можливість отримати необхідну довідку відразу ж, як тільки в цьому виникне необхідність. Часто існує також можливість «рухатися за даними», вибираючи курсором галузь на малюнокові. При цьому можна отримати пояснювальний текст, малюнок з підписом, фрагмент відео- або звукозапису. В ідеалі така система повинна дозволяти вивчати предмет зручнішим і природнішим для певного користувача способом, вона, по своїй суті, дружня та відкрита будь-кому, незалежно від досвіду і рівня підготовки.

Віртуальна реальність — це нова технологія неконтактної інформаційної взаємодії, що реалізується за допомогою комплексних мультимедіа — операційних середовищ, надає ілюзію безпосереднього входження і присутності в реальному часі в стереоскопічно представленому «екраному світі» [1].

Дистанційне навчання має свої переваги:

- можливість вибору навчальної програми, яка відповідає меті та завданням бібліотеки;
 - можливість організувати навчання співробітників бібліотек за максимально коротким терміном без відриву від виробництва і без фізичного переміщення до місця розташування навчального закладу;
 - дозволяє бібліотекареві навчатися у власному, зручному для нього темпі, коли перехід до наступного блоку інформації відбувається тільки після засвоєння попереднього;
 - поєднання теоретичного і практичного курсів з обов'язковим тестуванням;
 - недоступність результатів тестування й інших оцінок широкому загалу.
- Але дистанційне навчання має й обмеження, серед яких слід назвати:
- недостатність і недосконалість матеріально-технічної бази організації (комп'ютеризовані місця, доступ до Інтернету, комфортні навчальні класи та ін.);
 - психологічні бар'єри тих, кого навчають.

При створенні системи заходів щодо підвищення кваліфікації кадрів кожна бібліотека повинна зважати на конкретні умови своєї роботи, свою специфіку й можливості. Необхідне створення такої системи підвищення кваліфікації, яка була б максимально диференційованою, індивідуалізованою та здатною до вдосконалювання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гурье Л.И. *Современные средства обучения в процессе повышения квалификации преподавателей вузов* [Электронный ресурс] / Л. И. Гурье. — Режим доступа: <http://www.fcde.ru.de>.
2. Журавлева И.И. *Модель организации дистанционного обучения: опыт и перспективы* [Электронный ресурс] / И.И. Журавлева. — Режим доступа: <http://brn.da.ru/ru>.
3. Каптерев А.И. *Виртуальное образование — на расстоянии* [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.gpnb.ru>.
4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні: Затверджено Постановою МОН України 20 грудня 2000 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://osvita.org.ua./distance/pravo/oo.html/>
5. Мошкова Т. В. *Обучение библиотечных работников Интернет-технологиям: Новый взгляд на старые проблемы* [Электронный ресурс] / Т. В. Мошкова. — Режим доступа: <http://www.RVA.ru>.
6. Шевченко І. *Нові підходи до організації підвищення кваліфікації бібліотекарів: розвиваємо дистанційне навчання* / І. Шевченко // *Бібл. форум України*. — 2009. — №3. — С.32–35.

Надійшла до редколегії 18.12.2009 р.

УДК 371.132, 371.21

К. Ю. ЯКОВЕНКО

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Розглянуто актуальні питання професійної підготовки соціальних педагогів до організації діяльності з обдарованими учнями в умовах загальноосвітнього навчального закладу.

Ключові слова: підготовка, соціальний педагог, загальноосвітній заклад, обдаровані учні, організація, соціально-педагогічна діяльність.

Рассматриваются актуальные вопросы профессиональной подготовки социальных педагогов к организации деятельности